

Motion

1982/83: 157

Rune Torwald och Ingemar Hallenius

Väljaropinionsundersökningar utförda av SCB m. m.

Ett inslag i den politiska debatten utgör onekligen olika sorters väljaropinionsundersökningar. Såväl SIFO som IMU lämnar ju så gott som varje månad sina opinionsundersökningar som leder till synnerligen omfattande presskommentarer. I sin bok Inom felmarginalen har Sören Holmberg och Olof Petersson redovisat att dessa undersökningar är mycket osäkra därför att de har ett bortfall på ca 40 %. Ett annat problem med väljarundersökningar av detta slag är att de måhända kan vara styrande. Många känner sig kanske frestade att satsa på "vinnande häst".

Tidigare fanns en undersökning utförd av SCB som bedömdes såsom mera tillförlitlig på grund av det stora urvalet samt att bortfallet som regel inte låg högre än ca 25 %. Av budgetskäl nedlades dessa undersökningar fr. o. m. andra halvåret 1981. Enligt vårt förmenande var detta olyckligt, eftersom man helt saknar möjlighet att få insyn i det material som nuvarande väljarprognoser baseras på. SCB redovisade ju sitt material mycket utförligt och man angav också på vilket sätt man gjorde korrigeringar i grundmaterialet. Detta har man ingen som helst insyn i när det gäller SIFO:s och IMU:s mätningar.

Eftersom dessa väljaropinionsundersökningar anses böra få förekomma, så anser vi det angeläget att det åtminstone finns någon undersökning där politiker och andra intresserade kan få en direkt insyn i materialet. Vi finner det osannolikt att SIFO och IMU skulle vara beredda att ge denna insyn. Mot denna bakgrund vill vi alltså förorda ett återupptagande av SCB:s väljaropinionsundersökningar snarast möjligt.

Ett allvarligt problem är enligt vår mening att opinionsundersökningarna reducerar debatten i sakfrågor till förmån för en debatt om opinionssiffror som sådana. Detta förhållande är naturligtvis inte specifikt för Sverige utan diskuteras i demokratier världen över där denna typ av väljarundersökningar förekommer. Det finns därför flera länder som av dessa skäl förbjuder publicering av väljarundersökning alltför nära inpå valdagen. "Karenstiden" varierar från land till land.

Vi menar att det finns tungt vägande skäl för att man även i Sverige inför en sådan karenstid för publicerande av väljaropinionsundersökningar. Inte minst i dessa för Sverige ekonomiskt brydsamma tider bör en debatt om sakfrågorna prioriteras under valrörelsens slutskede. Förslagsvis vill vi därför förorda att inga väljarbarometrar får publiceras senare än en månad före valdagen. Vi menar inte att man behöver lagreglera detta utan förutsätter att tidningar och andra berörda kommer att respektera ett

uttalande av riksdagen.

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande behovet av att väljarundersökningar utförda av SCB återupptas snarast möjligt.
2. att riksdagen vädjar till berörda parter att i framtiden inte publicera några väljaropinionsundersökningar senare än en månad före aktuell valdag.

Stockholm den 11 januari 1983

RUNE TORWALD (c)

INGEMAR HALLENIUS (c)